

Orden ekar genom århundradena på Värmlands museum

NÖJE/KULTUR

UPPDATERAD: 2021-11-25 17:26

PUBLICERAD: 2021-11-25 16:17

Hur har Värmland och värmlänningarna speglats i litteraturen under årens lopp? En ny utställning i Karlstad ska svara på den frågan.

FOTO: HP SKOGLUND

Fröding och Lagerlöf samsas om en fantasiherregård med både discokula, Sven-Ingvars och stumfilm, medan Ferlin dragit sig undan till baren med sin tummade skrivmaskin.

Men utställningen "Ord om Värmland" handlar egentligen inte om dem, utan om deras – och många, många andras – skildringar av landskapet och dess invånare.

Erik Segerpalm

"Det finns en motbild till den lite stolliga och lättsinnade värmlänningen"

Ferlinrariteter ur glömskans arkiv ges ut i ny stor bildbiografi

– Man ser hur han var högerhänt, säger Värmlands museums utställningschef Karin Åberg Waern, medan vi studerar Nils Ferlins härligt nötta skrivmaskin.

Det är hennes kollega Dan Spegel som utformat den stora utställningen, och att placera Nils Ferlin i en barmiljö tycker han kändes passande.

– Det anspelar så klart på hans bohemiska tillvaro i Klarakvarteren. Han var ju en flitig bargäst, framförallt på Café Cosmopolite där han träffade sina författarvänner, säger han.

Ferlins skrivdon.

FOTO: HP SKOGLUND

Några steg bort, i mitten av museets ljusa Nyrénhall, håller två andra giganter till. Frödings arbetsbord och allehanda skrivdon från skaldens sista bostad Villa Gröndal på Djurgården är på plats, och ur en högtalare spelas Sven-Ingvars och Mando Diao.

"Överhuvudtaget rör vi oss under föreställningen att en historia, en berättelse eller ett poem, bevisligen kan byta skepnad och uppträda i en ny medierad form, som en visa, film eller ett teaterstycke", säger Karin Åberg Waern.
FOTO: HP SKOGLUND

– Vi har inte riktigt hunnit få ordning på Selma Lagerlöf-delen än, så det ser lite asketiskt ut här för tillfället. Men den där dräkten har vi i alla fall lånat av Västanå teater, det är förstås Gösta Berlings kostym, säger Karin Åberg Waern.

Ovanför den projiceras ett urval av de tidigaste filmatiseringarna av Lagerlöfs böcker. Ett par av författarens postsorteringsfack ska också snart vara på plats.

– Hon fick ju stora säckar med brev till Mårbacka och satte en ära i att besvara dem alla. Särskilt viktiga för henne var breven från barn. Så hon hade effektiva metoder när det kom till att sortera breven, säger Karin Åberg Waern.

"Vi har fokuserat på Lagerlöfs och Frödings tidiga författarskap. De var ju väldigt radikala och nyskapande, på olika sätt", säger Dan Spegel.

FOTO: HP SKOGLUND

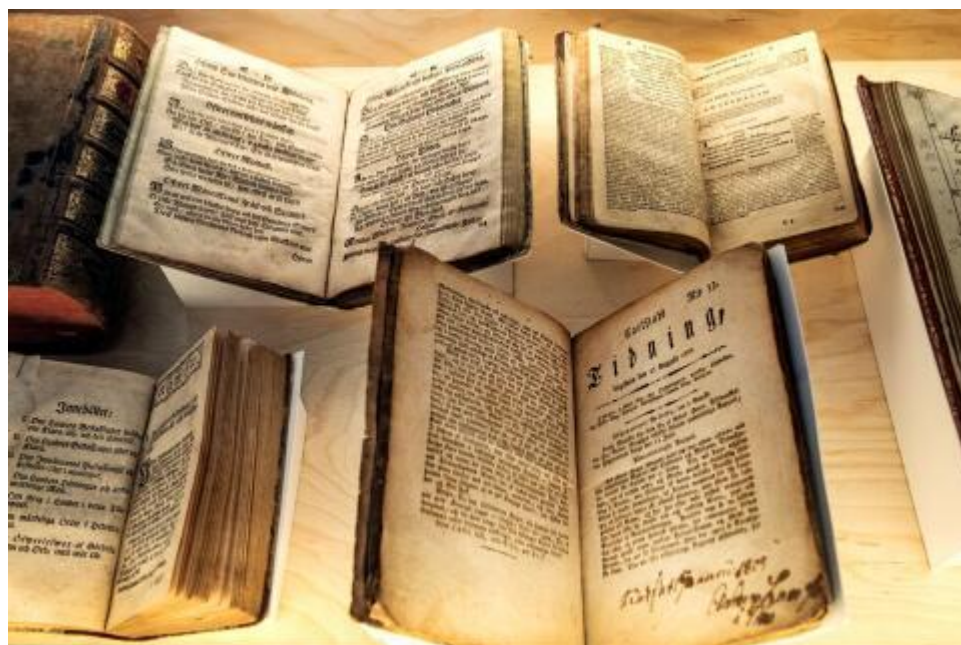
Forntid till "Osebol"

Det är lätt att stanna upp bland giganterna och deras attiraljer men den värmländska litteraturens guldålder är bara ett av en handfull teman i utställningen, som kommer att pågå till och med den 15 maj nästa år. Liksom den tvådelade utgåvan "En värmländsk litteraturhistoria", böckerna som utställningen bygger på,

gör Värmlands museum nämligen anspråk på att skildra hur Värmland och värmlänningarna gestaltats genom århundradena. Vi pratar alltså om ett gigantiskt tidsspann.

– Från fornhistorisk tid till "Osebol", säger Karin Åberg Waern, som tillsammans med sina kollegor ändå betonar att utställningen omöjligen skulle kunna göras "heltäckande".

– Vi skulle ju kunna fylla museet tre gånger om bara med Lagerlöfs och Frödings författarskap. Och det finns så många författare som förtjänar uppmärksamhet. Men det går ju inte att få in allt, säger Dan Spegel.

Äldre böcker och skrifter ur Värmlands museums samling.

FOTO: HP SKOGLUND

I utställningens första del visas mycket gamla föremål och skrifter ur museets egen samling.

– Detta brukar kallas Värmlands äldsta bok, säger Karin Åberg Waern och visar på ett inglasat pergament från 1200- eller 1300-talet.

– Det är en bönbok. Det lär finnas äldre skrifter, men inte i våra samlingar.

Svår utmaning

Den största utmaningen med en utställning som "Ord om Värmland" är egentligen ganska självklar. Hur sätter man formen, när ordet i sig är något abstrakt?

- Ja, textmediet lämpar ju sig egentligen inte särskilt väl för en utställning. Det är svåröversatt, så man får försöka gestalta det på andra sätt, säger Dan Spegel.

- Överhuvudtaget rör vi oss under föreställningen att en historia, en berättelse eller ett poem, bevisligen kan byta skepnad och uppträda i en ny medierad form, som en visa, film eller ett teaterstycke, säger Karin Åberg Waern.

Utställningen består även av flera interaktiva stationer, som en kulbana där besökaren iklär sig rollen som en 1700-talsakademiker, som ska klättra i karriären för att slutligen nå ärans tempel. Två stora väggar med kylskåpspoesi väntar också, liksom möjligheten att "tatuera" in något väl valt citat ur den värmländska litteraturen.

"Ord om Värmland" öppnar på lördag.

Karin Åberg Waern och Dan Spegel.
FOTO: HP SKOGLUND